

Preek

gehouden te Capelle a/d IJssel-West op 10 juli 1999
door Ds. G.J. van Aalst

Zingen: Psalm 1: 3
Lezen: de Wet des HEEREN
Lukas 15: 25-32
Gebet
Zingen: Psalm 19: 6
Zingen: Psalm 2: 6

Geliefden, we willen onder beding van de hulp des Geestes overdenken een gedeelte van wat we hebben gelezen uit Lukas 15 en wel het laatste stukje, vers 25 t/m 32. We lezen alleen vers 28a: "Maar hij werd toornig, en wilde niet ingaan."

We schrijven onder het woord van onze overdenking:

De verloren oudste zoon:

1. de besliste weigering
2. het diepe verwijt
3. de blijvende blijdschap.

Dus het gaat over de verloren oudste zoon. Ten eerste de besliste weigering: vers 25 t/m 28a. Ten tweede het diepe verwijt: vers 28b t/m 30. En ten derde de blijvende blijdschap.

De gelijkenis van de verloren *zonen*. Het zijn er twee. Er is een jongste zoon en een oudste zoon en die zijn allebei verloren. De jongste is verloren in de *ongerechtigheid* en de oudste is verloren in de *eigengerechtigheid*. Maar het gaat om de gelijkenis van *twee* verloren zonen.

Die jongste zoon heeft vier dingen gedaan. Hij heeft alles *opgeëist* van zijn vader. Toen is hij *weggegaan*. En wat er ook gebeurde in zijn leven, hij is *weggebleven*. En in de vierde plaats heeft hij alles *opgemaakt*. Alles wat hij van zijn vader gekregen had heeft hij opgemaakt. Daarin is ons aller leven getekend: opeisen, weggaan, wegblijven en opmaken. Dat is het leven van een ieder van ons. Want de jongste zoon, verloren in ongerechtigheid, kunt u in dit hart terugvinden, maar ook de oudste zoon, verloren in eigengerechtigheid.

Toen is er een wonder gebeurd. Toen de jongste zoon daar zat bij de zwijntrog en hij zijn buik begeerde te vullen met het voedsel van de zwijnen en hij dat niet kreeg, toen heeft hij door het wonder van de wedergeboorte drie dingen geleerd. Hij heeft gezien: *ik verga*. Hij heeft gevoeld: *ik heb gezondigd*. En hij heeft ingeleefd: *ik ben niet meer waardig*.

Geliefde dove vrienden en vriendinnen, opeisen, weggaan, wegblijven en opmaken is ons leven, maar weet u door het licht van de Geest - bij de trog van de zwijnen waar u eeuwig, jammerlijk vergaat - die drie dingen? Ik verga en dat is *mijn* schuld.

*Ik heb gedaan, wat kwaad was in Uw oog;
Dies ben ik, HEER', Uw gramschap dubbel waardig.*

Hebt u geleerd: "Ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden"? Drie dingen om in te leven.

Hoe vaak zou de jongste zoon gezegd hebben toen hij terugging van de zwijntrog naar het vaderhuis: "Ik verga!" Hoe vaak zou hij gezegd hebben: "Ik heb gezondigd tegen de Hemel

en voor u"? Hoe vaak zou hij gezegd hebben: "Ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden"?

Toen is er iets wonderlijks gebeurd, geliefden. Er is blijdschap in de hemel over één zondaar die zich bekeert. Over die blijdschap in de hemel over de bekering van één gaat het ook hier. Er is blijvende blijdschap, want God gaat met dat werk dóór.

Daarboven in het Vaderhuis met zijn vele woningen, is er Eén Die ziet. Het zijn eigenlijk vijf dingen. Hij *ziet* van verre. Nee, niet die jongen ziet, maar de Vader ziet en wordt met innerlijke ontferming *bewogen*. Dat is geen medelijden, maar Hij is uit Zichzelf bewogen, vanuit het eeuwig welbehagen. En Hij *loopt toe*. Nee, die jongen loopt niet naar de Vader, maar de Vader loopt naar die jongen toe. "En toelopende, viel hem om zijn hals", dat is het vierde; en het vijfde: "en kuste hem." Het is allemaal het werk van de Vader, Die *ziet*, Die *bewogen* wordt en Die *afdaalt* in de Zoon van Zijn liefde. Hij *valt om de hals* en *kust* hem.

Geliefden, dat is het wonder van de blijdschap in de hemel over de bekering van één, die daar komt, door Gods Geest bearbeid, en die gaat bewenen: "Ik verga, ik ben niet waardig en ik heb gezondigd", die dat nooit genoeg kan belijden voor God en voor de mensen. Bekering is: tot zichzelf komen, afkeren van de zonde en terugkeren naar God.

We weten één ding van die weg en verder zwijgt de Schrift erover, we weten alleen dat hij lang is. Hoe weet ik dat die weg zo lang is? Omdat hij naar een vergelegen land is gegaan; dus is de afstand vanuit die verte naar het Vaderhuis zo ontzaggelijk ver. Dat heeft hij nog nooit gezien, alleen toen hij teruggebracht werd. We laten het verder rusten over de jongste zoon.

We gaan nu naar de oudste zoon, naar de tweede verloren zoon.

Er is blijdschap in de hemel bij de engelen Gods. Er staat in het woord van vandaag: "En zijn oudste zoon was in het veld; en als hij kwam, en het huis genaakte, hoorde hij het gezang en het gerei." *Gezang*, dat weten we wat dat is en *gerei*, dan zingt eerst de ene groep en dan de andere groep. Dus hij hoort gezang en gerei. Er is blijdschap!

De oudste jongen komt daar aan, hij is klaar met het werk. "En tot zich geroepen hebbende één van de knechten, vraagde, wat dat mocht zijn." Wat is dat? Hij vraagt het niet aan zijn vader, maar hij vraagt het aan één van de knechten. Luister eens wat die knecht zegt: hij gaat niet uitvoerig spreken over al het kwaad dat die jongste jongen heeft gedaan. Nee, dat wordt hier door die knecht toegedekt. Dat is al lang opengelegd voor Gods aangezicht. "En deze zeide tot hem: Uw broeder is gekomen, en uw vader heeft het gemeste kalf geslacht, omdat hij hem gezond weder ontvangen heeft."

Waar hebben ze over gezongen? Och, dat staat eigenlijk in vers 24 en in vers 32: "Want deze mijn zoon was dood, en is weder levend geworden; en hij was verloren, en is gevonden!" Daar hebben ze bij beurten over gezongen.

De oudste jongen heeft het gehoord. Hij was bezig aan het werken. En als hij dan vraagt wat er is, lezen we het ontzettende: "Maar hij werd toornig, en wilde niet ingaan." Hij werd boos.

De Heere Jezus zit aan tafel en bij Hem zijn allemaal slechte mensen gekomen. Mensen met zoveel zonden en met zoveel ongerechtigheden: hoeren, tollenaars en zondaren, naderen tot Hem om Hem te horen. Ze zitten daar in het huis, Hij ontvangt ze en spreekt tegen hen over het kwaad dat ze hebben gedaan. Hij ontvangt ze in de Naam van Zijn Vader. Hij mag dat doen en Hij wil dat doen. Hij ontvangt slechte mensen met een vreselijk verleden en met een vreselijk bestaan. Hij ontvangt de zondaren en eet met hen.

En daar buiten staan ze te praten, ze zijn boos. Ze verwijten Hem: "Deze ontvangt de zondaars, en eet met hen." Jezus van Nazareth wil met slechte mensen omgaan. Dus in huis zitten slechte mensen, die maar één ding willen horen. Ze zeggen niets, ze zitten daar in verwondering en ootmoed. "O, dat Hij mij toch niet wegstuurt. Hij weet alles van mij, mijn leven is één stroom van ongerechtigheden. Maar Hij, Die alwetende Christus, stuurt mij nu niet weg." Ze zitten zich daar te verwonderen, dat ze mogen horen van de Zaligmaker, Die gekomen is om te zoeken en zalig te maken wat verloren is.

En buiten staan ze te praten. Buiten staan eigenlijk de oudste zonen en binnen in het huis zitten de jongste zonen. Dan gaat de Heere Jezus een gelijkenis vertellen over hoe het nu is

in het hart van de mensen die daar zitten te luisteren, stil en gebogen vanwege al hun kwaad. De Heere Jezus gaat Zich verdedigen waarom Hij dit doet, tegen de mensen die daar buiten staan, tegen hen die boos zijn en niet naar binnen willen komen, "want ik wil niet naast die slechte mensen zitten". Zo is het hier in de gelijkenis.

Hij schildert slechte mensen, die daar zitten, maar Hij schildert ook goede mensen in eigen oog. Die denken dat ze het niet nodig hebben om bekeerd te worden, die denken dat ze te goed zijn om bekeerd te worden. Aan de buitenkant schijnt het beter te zijn, dan bij de jongste zoon, maar vanbinnen is het even slecht, is het alleen maar vijandschap tegen de heilige God.

Weet u wanneer die vijandschap openbaar komt? Als God een mens bekeert, die uit de wereld komt, een slecht mens met een leven waar niets goeds van te zeggen is: opeisen, weggaan, wegblijven en opmaken. Als God nu zo'n mens bekeert, dan komt in het leven van die oudste zonen de vijandschap pas goed openbaar. Dus achter de buitenkant van zogenaamde liefde en zogenaamde gehoorzaamheid zit alleen maar vijandschap. Hij wil niet bij de Vader zijn. Hij wil alleen maar werken. Het gaat hem alleen maar om verdienen. Het gaat hem alleen maar om de mensen. Het gaat hem alleen maar om een bokje eten. Het gaat hem er alleen maar om, om bij zijn vrienden te zijn.

Nu, dat wilde de jongste zoon ook, die heeft zijn goed met hoeren en met vrienden doorgebracht. Hij heeft gegeten en gedronken. Alleen heeft hij het verder weg van het Vaderhuis gedaan. Deze heeft het dichtbij het Vaderhuis gedaan. In hun hart zijn ze precies hetzelfde. En dan te denken dat je veel beter bent dan die slechte mensen, die daar zitten...

Weet u, ze zijn allebei verloren. Alleen is de verlorenheid van de jongste zoon zichtbaar en de verlorenheid van de oudste zoon is verborgen. Geliefden, dat ik het u zou mogen voorhouden, dat we allemaal - ook als oudste zonen - verloren zijn. Achter de buitenkant, die voor de mensen nog wel wat lijkt, zit de vijandschap tegen God en tegen alles wat van de Heere is; allemaal wrok, allemaal bitterheid, allemaal slechte gedachten en tegenspreken. Het is lange tijd verborgen gebleven, maar als God een zondaar zo dichtbij bekeert, dan komt het openbaar wie een mens is in de werkheiligheid, in de schijnheiligheid, in de godsdienst. Daarom heeft de Heere Jezus deze gelijkenis uitgesproken.

En dan stuurt hij zijn knechten uit om hem te roepen, maar hij wil niet, hij weigert.

2.

Onze tweede gedachte: het diepe verwijt. Hij gaat zijn vader verwijten maken.

De vader gaat wéér naar buiten. De vader is naar buiten gegaan om de jongste zoon te omhelzen en nu gaat de vader weer naar buiten om de oudste zoon te nodigen en te roepen. "Zo ging dan de vader uit, en bad hem." Dove vrienden en vriendinnen, luistert eens: hij bidt. Er staat dat hij dat lange tijd gedaan heeft. Achter elkaar bidden: "Kom nu toch!" Zo ging hij uit en bad hem. "Zo zijn wij dan gezanten van Christus wege, alsof God door ons bade; wij bidden van Christus wege: laat u met God verzoenen."

"Doch hij, antwoordende, zeide tot de vader: Zie, (hij zegt niet 'vader', maar hij zegt 'zie') ik dien u nu zo vele jaren, en heb nooit uw gebod overtreden, en gij hebt mij nooit een bokje gegeven, opdat ik met mijn vrienden mocht vrolijk zijn." Een bitter en diep verwijt. Weet u wat er in het hart van die oudste zoon leeft? Eigenlijk gaat hij zeggen hoe goed hij zelf is en hoe zijn vader het alleen maar verkeerd heeft gedaan. "Ik dien u nu al zoveel jaar." Hij is eigenlijk geen kind, maar hij is een slaaf. Het gaat hem om werken, werken, werken en het gaat hem niet om de liefde van de vader. Het gaat hem niet om de gemeenschap van de vader, maar het gaat hem om het goed en het eten van de vader. Het gaat hem niet om de vader zelf. Wat een verschil met de jongste zoon!

"Ik werk, en ik werk al zoveel jaren. Ik doe dit en ik doe dat en al zo'n lange tijd. Ziet u dat niet? U bent niet rechtvaardig. U bent niet eerlijk. U bent oneerlijk. Ik heb het verdiend, hij heeft het niet verdiend. Ik ben goed, hij is slecht. Ik ben goed en u, vader, u bent eigenlijk ook slecht, u doet het niet goed." Dat komt allemaal openbaar als God een mens bekeert. Als er zo héél dichtbij een slecht mens uit de wereld gehaald wordt, dan gaat die mond open en komt het openbaar wat er leeft: "Ik dien u nu zo vele jaren, en heb nooit uw gebod

overtreden.” Wat is dat gebod? Dat is maar één ding: liefde. Hij heeft dat gebod voortdurend overtreden, maar dat ziet hij helemaal niet. “Ik, ik, ik...” Het gaat allemaal om ‘ik’.

Wat een verschil met de jongste zoon! Bij hem gaat het om de vader. “Vader, ik heb gezondigd tegen de Hemel, en voor u.” Wat een verschil: “Ik heb gezondigd” en “Ik dien u nu zo vele jaren”; “Ik ben niet meer waardig uw zoon genaamd te worden” en “Ik ben wél waardig”; “Ik heb zo vele jaren verzondigd” en “Ik heb al zo vele jaren gediend”. Hoort u wat het verschil is tussen het werk van de Heilige Geest en dat wat er zo dichtbij komt? Want hij is heel dichtbij het Vaderhuis, maar toch een vreemdeling van God en zijn eigen hart. Hij kent geen schuld en hij voelt geen smart. Hij is zó dichtbij...

O oudste zonen en oudste dochteren, wie u dan ook bent, dat het licht van de Heilige Geest zou schijnen over deze poel van vijandschap tegen God en tegen alles wat van God is. “U behandelt mij oneerlijk, ik krijg niet wat ik verdien.” Hoort u wat een mens in de godsdienst durft te zeggen? “Ik krijg niet wat ik verdien.” Als God ze eruit komt te halen, naar Zijn vrijmachtig welbehagen en er is blijdschap in de hemel over één die zich bekeert, dan komt de eigengerechtigheid openbaar. “Waarom die wel en ik niet? Waarom die slechte wel en ik - zo goed - niet?” En dan volgt het diepe verwijt.

3.

Luister eens wat de vader daarop zegt: “En hij zeide tot hem: kind...” Die vader wordt niet boos, hij gooit de deur niet dicht en hij zegt niet: “Kijk maar wat je doet, maar je blijft er buiten!” De vader spreekt, hij gaat zich niet verdedigen, er is alleen maar liefde.

Liefde? Ja, want wie zou het Vaderhart beter kennen dan de Heere Jezus Zelf? Wie zou het Vaderhart beter kunnen verklaren dan de Heere Jezus Zelf? Deze oudste zoon is ook dood en moet levend gemaakt worden. Deze oudste zoon is ook verloren en moet gevonden worden. Deze oudste zoon moet ook bekeerd worden en heeft een Middelaar nodig. Dat is het onderwijs van de gezegende Eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid.

Hij verklaart in deze gelijkenis de liefde van Boven. De Vader zegt ‘kind’ tegen vijanden. “Kind, gij zijt altijd bij mij.” U hoort de liefde die in zijn woorden doorklinkt. “Kind, gij zijt altijd bij mij, en al het mijne is uwe.” Want er staat in de gelijkenis in vers 12: “Hij deelde *hun* het goed.” Dus de jongste zoon heeft het goed van de vader gekregen en de oudste zoon heeft het ook gekregen, terwijl de vader nog niet eens gestorven was...

“Gij zijt altijd bij mij, en al het mijne is uwe. Men behoorde dan vrolijk en blijde te zijn.” Dan klinkt in de stem van de vader weer de hemelse blijdschap door. “Want deze uw broeder was dood, en is weder levend geworden; en hij was verloren, en is gevonden.”

Men moet niet boos zijn als God een mens bekeert. Men moet niet boos zijn, buiten staan en God verwijten maken in Zijn opzoekende zondaarsliefde. U hebt het ook nodig om bekeerd te worden. Oudste zonen kunnen ook nog bekeerd worden.

Geliefden, wat is er met die oudste zoon gebeurd? Is hij bekeerd? We weten het niet, de gelijkenis zwijgt erover. Ineens houdt het op. De blijdschap boven in de hemel is geschilderd door de Heere Jezus Christus en de stille verwondering van die verloren zonen en dochteren daar aan de dis, die ontvangen worden in de Naam van de Vader, krachtens de verdienste van de Zoon, door de werking van de Heilige Geest.

En die toornig en eisend buiten staan zijn net zo weglappend en wegblijvend in de vervreemding van de Vader in Zijn recht en in Zijn liefde, zij worden nog vermaand en geroepen: “Men behoorde dan vrolijk en blijde te zijn.”

Oudste zonen moeten verloren zondaren voor God gemaakt worden. Farizeeërs en Schriftgeleerden hoeven we niet te worden, want dat zijn we allemaal in onze rechthebbendheid voor God. Maar een verloren zondaar voor God moeten we gemaakt worden, opdat Christus in ons leven zal verschijnen en het licht van het Vaderhart laat zien, zodat we ons verwonderen zullen in de diepte van onze verlorenheid. Dat het ons persoonlijke gebed zal worden: “Ik verga, ik heb gezondigd en ik ben niet waardig.”

“Men behoorde dan vrolijk en blijde te zijn, want deze *uw* broeder...”. De oudste jongen sprak steeds over *uw* zoon, maar de vader zegt: *uw* broer. Hij was verloren, dat is waar, daar doet de vader niets van af. Hoe slecht die jongen ook geweest is, dat hij zijn goed met

hoeren heeft doorgebracht (het staat niet in Gods Woord, het zou wel kunnen, de oudste broer zegt het), hij heeft nog veel meer en veel erger gedaan.

Als de andere mensen zeggen tegen dat ongelukkige volk van God dat wordt toegebracht in de weg van de bekering: "Dat heb je gedaan en dat..." Dan zeggen ze: "Heere, U weet dat het nog veel meer is en veel erger." Daarom buigen ze des te dieper. Nooit heeft iemand zo veel kwaad, tegen zo veel goed bedreven.

Dan wordt het stil. De gelijkenis eindigt eigenlijk met een vraag: Wat is er gebeurd met die oudste zoon? We weten het niet. We weten wel dat hoeren en tollenaars bekeerd zijn. We weten óók dat Nicodémus bekeerd is en dat Saulus van Tarsen bekeerd is. Dat zijn eigenlijk oudste zonen, die van de godsdienst gebracht zijn in de verlorenheid voor God. Wat wil dus deze gelijkenis zeggen in het einde? Dat oudste zonen nog bekeerd kunnen worden. Een open einde voor oudste zonen en dochteren.

Dat zegt Gods Woord ons, want weet u die vijf dingen nog? De Vader ziet, Hij wordt met innerlijke ontferming bewogen over degenen die onrein zijn, vanbinnen en vanbuiten en Hij loopt toe. Wat heeft de afdaling van de Vader veel gekost, wat heeft het gekost om Zijn liefde uit te laten en om te omhelzen...

Voordat hij iets gezegd heeft, wordt hij omhelsd en gekust. Daar aan de hals van de Vader wordt beleden: "Vader, ik heb gezondigd tegen de Hemel en voor U en ik ben niet waardig om Uw zoon genaamd te worden." Hij wilde zeggen: "maak mij als een van uw huurlingen." Maar dat zegt hij niet meer. Waarom niet? De Vader kust hem en omhelst hem. Hij geeft hem geen gelegenheid om te zeggen: "Maak mij als een van uw huurlingen." Dat wordt weggekust, want hij wordt volkomen hersteld als een zoon des Vaders, in een weg van recht en gerechtigheid.

Dat is waarom men blij is in de hemel en waarom de godsdienst boos is. Als het gaat om het vrijmachtige van Gods opzoekende zondaarsliefde, dan is de godsdienst boos en blijft zij verwijtend buiten staan. Maar de blijdschap in de hemel blijft over één zondaar die zich bekeert, méér dan over negenennegentig die in eigen ogen rechtvaardig zijn en menen dat ze de bekering niet van node hebben. Die blijdschap wordt nooit afgebroken.

*Hun blijdschap zal dan, onbepaald,
Door 't licht, dat van Zijn aanzicht straalt,
Ten hoogsten toppunt stijgen.*

De jongste zoon zegt niets meer. Hij is *binnen* in stille aanbidding, verwondering en ootmoed. De oudste zoon blijft *buiten*, verwijtend, hij wil daar niet naast zitten, daar is hij te goed voor.

Wie zijn we nu, dove vrienden en vriendinnen? Zijn we getekend in de jongste zoon of in de oudste zoon? Of allebei? Ja, dat kan ook. De Heere geve licht en waarheid. Er zijn maar twee soorten mensen: verloren of gevonden. Dood of levend. Adam of Christus.

Hier is onderwijs van Hem, Die het Vaderhart opent en verklaart. De weg tot het Vaderhuis leidt tot eeuwige blijdschap.

Binnen of buiten...

Binnen door genade, door vrije gunst die eeuwig God bewoog.

Óf buiten: "en hij wilde niet ingaan."

Amen.

Slotzang: *Vreest 's HEEREN macht en dient Zijn majesteit;
Juicht, bevend op 't gezicht van Zijn vermogen,
En kust den Zoon, van ouds u toegezeid,
Eer u Zijn toorn verdelg' voor aller o - gen;
U op uw' weg tot stof doe wederkeren,
Wanneer Zijn wraak, getergd door uw gedrag,
U, onverhoeds, zou door haar gloed verteren,
Tot staving van Zijn langgehoond gezag.*